

Eğitim Bakanlığı İdari Yönetmelik Tasarısı

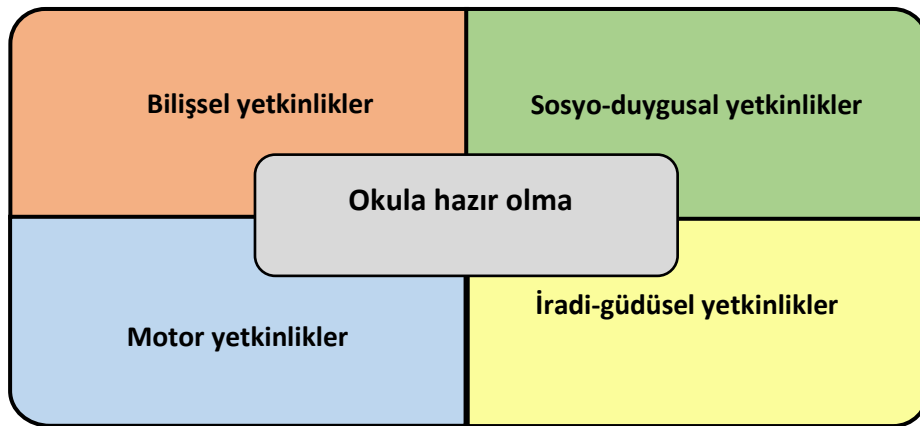
1.8.2019 tarihli çocuk gündüz bakımevi - ilkokul işbirliği

İşbirliğine katılan öğretmenler için okula hazır olmaya yönelik gelişim düzeyi değerlendirme yansıma formu

Aşağıda sunulan yansıma formu, çocuk gündüz bakımevinin yetkili ilkokulla yapmış olduğu işbirliğinde eğitim uzmanlarının gelişim dokümantasyonları ile ebeveynlerin değerlendirmelerini, işbirliğine katılan öğretmenlerin gözlemleri ile tamamlar. Bu kapsamda, işbirliğine katılan öğretmenlerin çocuğun beceri ve hünelerinin yanı sıra güçlü ve zayıf yönlerine dair görüşlerinin, okula hazır olmaya yönelik münferit hususlar açısından belgelendirilmesi gerekir. Öğretmenler, ilkokula iyi bir başlangıç ve okuldaki öğrenme için özellikle önemli olduğu düşünölen gelişim alanlarını değerlendirirler.

"Zusatzförderung von Kindern mit Entwicklungsrisiken. Eine Handreichung für pädagogische Fachkräfte im Übergang vom Elementar- zum Primarbereich" ("Gelişimsel risk taşıyan çocuklar için ilave destek. Okul öncesi eğitimden temel eğitime geçişte eğitim uzmanları için bir kılavuz) (Wagner ve Kollegen, 2013) başlıklı kılavuzda okula hazır olma şu şekilde tanımlanır:

Odak noktasında şu (temel) yetkinlikler yer alır:

Bu (temel) yetkinlikler daha ayrıntılı bir şekilde şöyle açıklanır:

1. Sosyo-duygusal yetkinlikler

Gündelik yaşamda ortaya çıkarlar ve çocuğun okula geçiş sürecinde sağlıklı bir özgüvene, yeterince bağımsızlığa ve geleceğe yönelik umuda sahip olduğunu gösterir. Ayrıca, mevcut ilişkilerin sona erecek olmasının üstesinden nasıl gelineceğine ve yeni öğretmen ve akranlarla kurulacak ilişkilerin ne ölçüde başarılı olacağına yönelik öngörü de önemli bir rol oynar.

2. İradi-güdüsel yetkinlikler

Öğrenime hazır olma, okula başlama memnuniyeti ve iyimser tutum bakımından okul çocuğu rolünü üstlenecek yetişkinliğe erişildiğini gösterir. Çocuğun başarısızlık ve hayal kırıklığı deneyimleriyle giderek daha çok başa çıkması gerekir, böylece bunların kendi öz farkındalığı üzerinde olumsuz bir etkisi olmaz. Önemli olan kendi dürtüleriyle hareket ederek kendi davranışlarını kontrol edebilmesidir. Çocuk belirli durumlarda sınıfta beklemeyi biliyorsa, grup içinde öğrenme kolaylaşır.

3. Motor yetkinlikler

Genel kaba motor beceriler ve belli ölçüde bedensel stabilitenin yanı sıra parmak ve el hünerleri ile göz-el koordinasyonu gibi motor yetkinlikler, okul öğreniminin önemli ön koşullarıdır. En son değinilen beceriler, yazmayı öğrenmenin temellerinden *biridir*. (İnce) motor beceriler değerlendirilirken, çocuğun hangi elini kullandığı da dikkate alınmalıdır. Okul öncesi yaşlardaki çocuklar motor gelişim bakımından halen büyük farklılıklar gösterir. Bu nedenle, örn. işbirliğinin başında göze çapan kimi hususlar olursa, en sonda gelişimin yeniden kontrol edilmesi gerekir.

4. Okul hazır olmanın kilit unsurları olarak erken bilişsel beceriler

4.1. Dil:

Okuldaki iletişim ve bilgi ediniminin en önemli temellerinden biri, birinci veya ikinci dil olarak edinilip edinilmediğine bakılmaksızın Almanca dilindeki becerilerdir. Dil edinimi durumu ayrıca genel gelişim hakkında da önemli bilgiler sağlar (Ehm, Lonnemann ve Hasselhorn, 2017). Bu nedenle, çocuğun dili anlamasına ve dil üretimine odaklanmak önemlidir. Dil karmaşık bir olgudur; bu yüzden çocuğun dil seviyesinin değerlendirilmesi, okuryazarlık (sözlü, kitabi ve yazılı kültüre katılım, aynı zamanda metni anlama, dilsel soyutlama becerisi, yazılı ve edebi dili kullanma) alanındaki yetkinliklerini de içeren farklı bir araştırma gerektirir. Çok dilli yetişen bir çocuğun (Almanca) dil yetkinliklerinin değerlendirilmesi için ayrıca çocuğun Almanca dili ile temas kurma süresi de dikkate alınmalıdır.

Bu formdaki örnekler çocuğun dilsel becerilerini yansıtmaya yarar ve standart bir dil düzeyi değerlendirmesinin yerini almaz. Yansımanın temelini, çocuğun hangi dili/dilleri edindiğine ve gerektiğinde Almanca diliyle sistematik temas kurmaya ne zaman başladığına ilişkin bilgilerdir. Çok dilli yetişen bir çocukta dillerin kullanımı, gerektiğinde okulda da kullanılacak ilave potansiyellerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanabilir.

4.2. Düşünme

Çocuklar dünyalarını ve dünyalarıyla ilgili bağlamları tanımlar, açıklar ve açarlar. Etkileşime girdiklerinde düşünme becerilerini etkileyen bazı alanlarda, çocuklar arasında performans farklılıkları vardır. Çıkarımda bulunmayı sağlayan düşünme becerisi özellikle önemlidir. Buna ilişkin beceriler çocuğun bağlam ve yasaya uygunlukları daha hızlı algılamasını, ilke ve hiyerarşileri kavramasını, benzerlikleri ve farklılıkları keşfetmesini, kategoriler oluşturmasını ve eşyalar ile kişiler arasındaki ilişkilerin farkına varmasını sağlar.

4.3. Dikkati yönlendirme ve otokontrol

Dikkati yoğun bir şekilde koruma ve uzun bir süre boyunca da bir görevi devam ettirebilme ve tamamlama becerisi, okulda öğreniminin diğer ön koşullarıdır. Bununla birlikte, salt gözlem yoluyla bunun ne ölçüde bir dikkat performansı veya otokontrol ve öz disiplin meselesi olduğunu kestirmek güçtür. Belirli bir davranışa eşlik eden koşullar, bu alanlarda göze çarpan davranışların sergilenme sıklığı ve yoğunluğu kadar göz önünde bulundurulmalıdır.

4.4. Alana özgü bilişsel yetkinlikler

4.4.1. Temel matematik yetkinlikleri, örn. miktar ve sayıyla ilişkili bilgiler

4.4.2. Temel bir yazı dili edinimi yetkinliği olarak fonolojik bilgi işleme. Buna fonolojik farkındalık, fonetik çalışma belleği ve zihindeki sözlüğe erişim hızı da dahildir.

4.5. Diğer bilişsel beceriler

Yukarıda belirtilen yetkinliklere ek olarak, görevler veya gereklilikler arasında esnek bir şekilde geçiş yapabilme ve öğrenme içeriklerini daha kısa veya daha uzun bir süre boyunca akılda tutma becerisi gibi bilişsel işlevler de önemlidir.

Çocukların bu alanlarda okula başlama için söz konusu olan yetkinliklere ne ölçüde sahip olduklarının gözlenebilmesi, anaokulu-ilkokul işbirliği çerçevesinde çoğunlukla ancak görevlerin bir grup içinde müşterek olarak ele alındığı durumların yaratılması halinde mümkündür. Elbette işbirliğine katılan öğretmenlerin gözlem ve değerlendirmelerinin, çocuk gündüz bakımevlerindeki eğitim uzmanlarının ve nihayetinde ebeveynlerin gözlem ve değerlendirmeleriyle karşılaştırılmalıdır. Bu son iki gruptaki kişiler çocuğu uzun yıllardan beri tanır.

Bu nedenle Eğitim Bakanlığı, işbirliğine katılan öğretmenlerin okul hazır olma durumunu değerlendirirken eğitim uzmanları ve ebeveynlerden ilave bilgiler almasını önerir. Bunun için, okula başlama incelemesi esnasında eğitim uzmanları tarafından doldurulan gözlem formları da kullanılabilir. Çocuk gündüz bakımevlerinin oryantasyon planı kapsamındaki gelişim dokümantasyonu da çocuğun okula hazır olma durumuna ilişkin gelişim düzeyi ile güçlü ve zayıf yönlerine dair bilgi sunar. Dolayısıyla, işbirliğine katılan öğretmenlere yönelik yansıma formu, eğitim uzmanları ve ebeveynlerle yapılacak işbirliği ve danışmanlık görüşmelerine konu olabilir. Doktor veya terapistler gibi başka kişiler de gelişim ölçümüne dahil olmuşsa veya okula başlama incelemesinden elde edilmiş bulgular mevcutsa, bu bilgilere de başvurulması için velinin rızası gerekir. İşbirliğine katılan öğretmenler, işbirliği çerçevesindeki kendi gözlemlerinde henüz bir değerlendirme yapılmamış alanlara özellikle dikkat etmelidir. Böylece tüm bunlarla birlikte her bir çocuğun okulda en başından itibaren avantajlı şekilde bir şeyler öğrenebilme olanaklarına dair genel bir görünüm elde edilebilir.

Esas olarak çocuk gündüz bakımevi-ilkokul işbirliği kapsamında okula hazır olma durumunun belirlenmesi için gözlem yöntemleri ve taramalar söz konusudur. Bununla birlikte, standartlaştırılmış test prosedürlerinin kullanımı, bu amaç için özel olarak eğitim almış meslek gruplarına yöneliktir. Bunlar örneğin danışman eğitimciler, okul psikologları, özel eğitimcilerdir. Örn. Schneider ve Hasselhorn, 2018 güncel test yöntemleri hakkında genel bir bakış sunar.

Burada sunulan yansıma formunun, çocuğun okula hazır olmasıyla ilgili farklı perspektiflerin bir özetini vermeyi amaçlar. Gözlem ve değerlendirmeleri gerçekleştiren kişiler her zaman hata yapmaya yatkın olduklarının ve kendi algılarının öznelliğinden etkilendiklerinin farkında olmalıdır. Bu nedenle, değerlendirilecek çocuğu bilen ve tanıyan başka kişilerle değerlendirmeler hakkında bilgi alışverişinde bulunmak ve bunları yansıtmak zaruridir.

Faydalanılan kaynaklar:

Becker-Mrotzek, M., Ehlich, K., Füssenich, I., Günther, H., Hasselhorn, M., Hopf, M. & Jeuk, S. ve diğerleri (2013). Qualitätsmerkmale für Sprachstandsverfahren im Elementarbereich. Ein Bewertungsrahmen für fundierte Sprachdiagnostik in der Kita (yayıncı: Mercator-Institut).

Ehm, J.-H.; Lonnemann, J. & Hasselhorn, M. (2017). Wie Kinder zwischen vier und acht Jahren lernen. Psychologische Erkenntnisse und Konsequenzen für die Praxis. Kohlhammer.

Hartmann, U.; Hasselhorn, M. & Gold, A.(yayıncı) (2017). Entwicklungsverläufe verstehen – Kinder mit Bildungsrisiken fördern. Kohlhammer.

Schneider, W. & Hasselhorn, M. (yayıncı) (2018). Schuleingangsdiagnostik. Hogrefe.

Wagner, H.; Ehm, J.-H.; Schöler, H.; Schneider, W. & Hasselhorn, M. (2013). Zusatzförderung von Kindern mit Entwicklungsrisiken. Eine Handreichung für pädagogische Fachkräfte im Übergang vom Elementar- zum Primarbereich. Hogrefe.

İşbirliğine katılan öğretmenler için yansıma formu: Yetkinliklerin gözlemlenmesi ve dokümantasyonu

Sosyo-duygusal yetkinlikler¹
Örnekler: Çocuk
... gündelik yaşamında yaşına uygun bir bağımsızlık sergiliyor (örn. giyinme ve soyunma, yemek yerken bağımsız olma).
... geçiş aşamasında stabil sosyo-duygusal ilişkilere başvurabiliyor (örn. ebeveynler aracılığıyla güvenlik, stabil ailevi ilişki yapısı).
... kendi kişiliğine ve kendi becerilerine güven duyuyor.
... yeni durumlara, insanlara ve zorluklara açık.
... yetişkin ve çocuklarla hızlıca ilişkiler kurabiliyor.
... kendini müstakbel bir okul çocuğu olarak görüyor.
... okul çağının gelmesini umutla bekliyor.
... hayal kırıklıklarıyla yaşına uygun bir şekilde baş edebiliyor (örn. bir oyuncağı alındığında).
... başkalarının bakış açılarını kavrayabiliyor (örn. başkalarının nasıl hissettiğini kestirebiliyor).
... kuralları ve ne anlama geldiklerini idrak edebiliyor ve sosyal açıdan önemli kurallara uyabiliyor.
... grup içinde uygun davranış sergileyebiliyor (örn. biriyle nöbetleşebiliyor, oyun oynarken sıraya uyuyor, sözün bitmesini bekleyebiliyor, dinleyebiliyor).
... grup iletişimine uygun bir şekilde katılabiliyor.
İradi-güdüsel yetkinlikler
Örnekler: Çocuk...
... başarısızlık deneyimleriyle başa çıkabilir.
... kendi seçmediği görevleri üstlenebilir.
... zorluklara hazır olduğunu gösterir.
... yeni zorluklarla karşılaştığında iyimserdir.
... kendisi yeni görevler arayabilir.
... kendi başına yeni görevlere başlayabilir.
... süre dolduğunda veya görevin dışarıdan yardım alınmadan çözülemeyeceği ortaya çıktığında görevi bırakabilir.
Motor yetkinlikler
Kaba motor
Örnekler: Çocuk...
... ileriye/geriye doğru koşabilir, zıplayabilir, merdiven çıkabilir, top tutabilir/atabilir.
... yaşına uygun bir fiziksel dayanıklılığa sahiptir (örn. küçük bir yürüyüşün sonuna kadar dayanabilir).
İnce motor
Örnekler: Çocuk...
... yaşına uygun parmak ve el hünerleri gösterir (örn. resim yaparken, bir şeyler keserken, boncuk dizerken).
... uygun göz-el koordinasyonuna sahiptir (örn. kalemle çizgi üzerinden geçme, bardağa su doldurma).
Vücut şeması
Örnekler: Çocuk...
... vücudu ve boşlukta kapladığı yer hakkında uygun bir fikre sahiptir.

¹ Bu alanda ebeveyn ve eğitim uzmanlarının değerlendirmelerinin mukayese edilmesi büyük önem taşır.

... vücudunun boşluktaki ebatlarını kestirebilir (örn. kafa büyüklüğünün ne olduğunu kestirme).
Okul hazır olmanın kilit unsurları olarak (erken) bilişsel beceriler
Dil
Aşağıda dil alanındaki temel yetkinliklere ilişkin örnekler bulacaksınız. Lütfen öncelikle çocuğun hangi dili/dilleri edindiğini ve gerektiğinde Almanca diliyle sistematik temas kurmaya ne zaman başladığını not edin.
Almanca dilindeki yetkinlikler
Örnekler: Çocuk...
... iyi anlaşılacak şekilde konuşur.
... yaşına ve Almanca diliyle temas kurma süresine uygun bir sözcük dağarcığına sahiptir.
... istendiğinde vücut bölümlerini gösterebilir (örn. başparmak, dirsek, kirpik).
... tek veya çok parçalı talimatları anlayabilir.
... ana ve yan cümleleri kullanır.
... sözcükleri değiştirebilir (örn. çoğul yapma, fiil çekme).
Okuryazarlık
Örnekler: Çocuk...
... küçük bir hikayeyi dikkatle dinleyebilir.
... gündüz bakımevinde kendi deneyimlerini anlatabilir.
... bir kitabı (sesli) okuyabilir (okuyormuş gibi yapma).
... yazılı olanları sorar ("Burada ne yazıyor?").
... münferit harfleri veya sözcükleri yazmaya çalışır.
... münferit harfleri veya sözcükleri okumaya çalışır.
Çok dilli yetişen çocuklar için örnekler: Çocuk...
... aynı aile dilinden diğer çocuklar/yetişkinler ile bu dilde anlaşabilir.
... gerekirse dili değiştirebilir.
... çok dilli/tek dilli kişilerle konuşurken her iki dili kullanır.
Düşünme
Örnekler: Çocuk...
... yasaya uygunlukları, ilkeleri, hiyerarşileri kavrayabilir ve örn. sınıflandırmada kullanabilir.
... benzerlikleri ve farklılıkları ayırt edebilir ve kategorileri kullanabilir (örn. sınıflandırmada).
... eşyalar ile kişiler arasındaki ilişkilerin farkına varabilir ve bunları adlandırabilir.
Dikkati yönlendirme ve otokontrol
Örnekler: Çocuk...
... görevleri yaşına uygun bir şekilde çözmek için kendi yolunu geliştirebilir.
... kendi eylemlerinin sonuçlarını kavrayabilir ve adlandırabilir, dikkatinin dağılmasına karşı koyabilir.
Alana özgü bilişsel yetkinlikler: Fonolojik bilgi işleme
Not: Lütfen söz konusu görevler esnasında çocuğun tüm sözcükleri bildiğinden emin olun.
Fonolojik farkındalık:
Örnekler: Çocuk...
... sözcükleri heceleylebilir ve alkış yapabilir.
... kulağa benzer gelen sözcükleri ayırt edebilir (örn. yemek-yelek, fare-çare, kapı-katı, masa-yasa).
... resimli kartlar aracılığıyla üç sözcük arasından diğerleriyle kafiyeli olmayan

sözcüğü bulur.
... verilen önsesle başlayan nesnelere/resimleri gösterebilir.
Fonetik çalışma belleği:
Örnekler: Çocuk...
... söylenen birden fazla sözcüğü aklında tutarak tekrarlayabilir (örn. araba - fare - tahta - lamba).
... tek tek söylenen tek veya çok heceli uydurma sözcükleri tekrar edebilir (örn. mar, lömer, farmak, kartenlik).
Zihindeki sözlüğe erişim hızı:
Örnekler: Çocuk...
... resimli kartlar üzerindeki nesnelere adını hızla söyleyebilir.
... renkleri hızla söyleyebilir.
Alana özgü bilişsel yetkinlikler: Temel matematik yetkinlikleri
Sayılar ve sayma
Örnekler: Çocuk...
... sarıları sırayla ezbere söyleyebilir (örn. en az 20'ye kadar sayabilir).
... söylenen sayıdan başlayarak saymaya devam edebilir.
... geriye doğru sayabilir.
... bir sayının nesne miktarını ifade edebileceği bilgisine sahiptir (miktar konsepti).
Miktar idraki ve sayı imgeleri
Örnekler: Çocuk...
... sayabilir (örn. Burada kaç elma var?).
... sayarak alabilir (örn. Bana çekmecedeki beş çatal ver).
... bir bakışta dörde kadar nesneyi sayabilir (simultane idrak).
... bir bakışta dörtten fazla nesneyi idrak edebilir (yarı simultane idrak).
... gerekirse bir miktarı yarı simultane olarak nasıl idrak ettiğini açıklayabilir (örn. Bu 2 küçük levhayı ve bu 3'ünü gördüm. Bu yüzden birlikte 5 eder).
... zar görüntülerini bir bakışta idrak edebilir (sayı imgeleri).
... 2'den sonraki tüm sayıların başka sayılara bölünebileceğini anlamıştır.
Örüntü ve yapılar
Örnekler: Çocuk...
... örüntüleri kavrayabilir, oluşturabilir, devam ettirebilir ve tanımlayabilir.
... bir günün yapısını bilir ve günlük rutini buna göre tanımlayabilir.
Diğer bilişsel işlevler
Örnekler: Çocuk...
... görevler ve gereklilikler arasında esnek bir şekilde geçiş yapabilir.
... öğrenme içeriklerini daha kısa veya daha uzun bir süre boyunca akılda tutabilir.